

El novel·lista Gueorgui Gospodinov avisa dels perills de la nostàlgia a 'El refugi del temps' i la Biennial de Pensament

En quina dècada us estimàrieu més viure?

JUSTO BARRANCO
Barcelona

Un psiquiatre inau-gura a Zúric una peculiar clínica: re-produïx al detall les diferents dècades del segle XX perquè els malalts d'alzheimer puguin tornar a l'escenari dels seus anys de plenitud. Però la iniciativa tindrà altres repercussions en un món travessat per la nostàlgia de passats felicitats i gloriosos: molts ciutadans s'han demanat d'ingressar per fugir de les seves vides. I fins i tot hi haurà referèndums als països europeus per decidir en quina dècada haurien de viure. És *El refugi del temps* (Periscopi), com s'ha traduït en català, o *Las tempestades* (Fulgencio Pimentel), en la traducció castellana, la fabulosa novel·la amb què l'escriptor búlgar Gueorgui Gospodinov ha guanyat el premi Booker Internacional captant el moment d'auge del populisme i de mirada al passat que recorre Europa. Un fenomen de què va parlar ahir davant de 500 persones a la Biennial de Pensament de Barcelona.

Gospodinov recorda que va començar *El refugi del temps* volent abordar la pèrdua de la memòria. Va començar imaginant les clíniques del passat, però en el curs de l'escriptura va guanyar Trump, "que prometia una Amèrica gran de nou, i va arribar el Brexit, de

ANDREA MARTINEZ

L'escriptor Gueorgui Gospodinov fotografiat al CCCB

manera que vaig decidir escriure més sobre la part fosca del passat i de la conversió de la nostàlgia en una arma; com de perillosa seria quan els polítics la utilitzessin iessin propaganda amb el passat".

"Quan perdés la memòria com a societat -raona- apareixen els comerciants, els traficants del passat, que suggereixen memòries falses. Però si algú et promet millor passat que futur és propagandista. Els moviments de dreta populista són com vampirs que s'al-

menten amb la sang del passat". "Fukuyama -reflexiona- creia que havia arribat la fi de la història. Estava equivocada. El temps personal no és reversible, no pots tenir una altra vegada 12 anys, però el temps polític, ideològic, sí. Pots tornar a un sistema totalitari després d'una democràcia. Provem de trobar el futur en el passat, una decisió paradoxal". En aquest sentit apunta que "és del tot humà que deu vegades al dia tornem al passat, jo ho faig constantment.

La qüestió és saber tornar al present. Molta gent es nega a tornar-hi. Gent a qui li fa por viure en el present i encara més por viure en el futur".

Tanmateix admet que si personalment hagués de triar una dècada, "fins i tot sabent que quan la tries escullis tot el que ve després, perquè el passat no és gens innocent i si retrocedeixes a l'any 38 després vindrà el 39 i començarà la guerra", admet que "per mi, a Bulgària, triaria els noranta". "Els

anys després del 1989 van ser molt vivids, plens d'energia i sentit per a la meua generació. Va ser el nostre 1968. L'última vegada que vam ser joves i plens d'esperança. Però ho vam perdre tot, la llibertat és una cosa per a la qual has d'estar preparat. Erem naïfs i els serveis secrets i la gent del poder comunista estaven ben preparats", re-

"El comunisme no sabia què havia de fer amb les persones després de les cinc de la tarda"

corda. Un món, el del comunisme, amb una aroma que impregna les iròniques narracions d'*Acerca del robo de historias y otros relatos* (Impedimenta), en què una dona té un ull que mira cap al futur i un altre cap al passat i en l'últim relat de les quals neix el protagonista d'*El refugi del temps*. "El socialisme i el comunisme -conclou- ens prometien futur, tant els feia el passat, havien de crear l'home nou. Però no sabien què n'havien de fer de les persones després de les cinc de la tarda. Sistemes com el de Rússia avui, per paradoxal que soni, només poden sobreviure en èpoques de guerra. Precisament perquè no saben què han de fer amb la persona feliç d'aquí cinc anys".